ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՈՒՏ, ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՈՒՏ

Posted on April 4, 2010 by Keghart

Category: Opinions

Գրիգոր Գրաճեան, Պէյրութ, 4 Ապրիլ 2010
Անոր նեղլիկ թաղերուն մէջ ես: Կը քալես հպելով անծանօթ մարդոց: Կը նայիս վեր եւ երկինքէն հազիւ կտոր մը կրնաս տեսնել: Հոտառութեան եւ լսողութեան զգայարաններդ ահազանգ կը հնչեցնեն, սակայն ընդհանուրին մէջ ապահով կը զգաս: Չորս կողմերէն հայերէն հնչիւններ ներկադ եւ անցեալդ խառնելով կը ստեղծեն մտքիդ մէջ գունաւոր պատկերը Պուրճ Համուտի:

Կը յիշե՞ս երբ « ճէննէթ» կը ծախէինք դուն եւ ես ուրիշ հարիւրաւոր փոքրերու հետ, Պուրճ Համուտի փողոցները ման գալով, բոպիկ, անտեսուած, մի քանի «ղուրուշ» վաստկելու համար: Գիշերէն կը պատրաստէինք յաջորդ օրուան ծախուելիք «ապրանքը», բրգաձեւ թուղթերու մէջ լեցուած աղի մանր կուտերը, Պուրճ Համուտի 58-ի համբաւաւոր «ճէննէթ»ը:

Գրիգոր Գրաճեան, Պէյրութ, 4 Ապրիլ 2010
Անոր նեղլիկ թաղերուն մէջ ես: Կը քալես հպելով անծանօթ մարդոց: Կը նայիս վեր եւ երկինքէն հազիւ կտոր մը կրնաս տեսնել: Հոտառութեան եւ լսողութեան զգայարաններդ ահազանգ կը հնչեցնեն, սակայն ընդհանուրին մէջ ապահով կը զգաս: Չորս կողմերէն հայերէն հնչիւններ ներկադ եւ անցեալդ խառնելով կը ստեղծեն մտքիդ մէջ գունաւոր պատկերը Պուրճ Համուտի:

Կը յիշե՞ս երբ « ճէննէթ» կը ծախէինք դուն եւ ես ուրիշ հարիւրաւոր փոքրերու հետ, Պուրճ Համուտի փողոցները ման գալով, բոպիկ, անտեսուած, մի քանի «ղուրուշ» վաստկելու համար: Գիշերէն կը պատրաստէինք յաջորդ օրուան ծախուելիք «ապրանքը», բրգաձեւ թուղթերու մէջ լեցուած աղի մանր կուտերը, Պուրճ Համուտի 58-ի համբաւաւոր «ճէննէթ»ը:

Աւելի մեծ տղաք կը վաճառէին Սարգիս Սարգիսեանի « կատակներ»ը, փոքր պատկերազարդ գրքոյկներ, որոնք լոյս կը տեսնէին ամէն հինգշաբթի առաւօտ կանուխ: Անգործ պատանի չկար 58-ի ամառը, բոլորս ալ աշկերտներ էինք հնակարկատներու, սափրիչներու, ոսկերիչներու, ատաղձագործներու, «տէօքմէճի»ներու ... քով: Համարձակ էինք եւ ինքնավստահ:
- Բարի լոյս, վարպետ, հայրիկս բարեւ ունի. աշկերտի պէտք ունի՞ս:

Անցան տարիներ եւ Լիբանանի կրկնուող տագնապներէն ամենէն լուրջը եկաւ խանգարելու մեր անդորրը: Նախ փորձեցինք «ոչ ոքի հետ, ոչ ոքի դէմ» խաղալ, երբեմն նոյնիսկ անջիղ հայու կերպարով մը, « էրմէն» ով մը, անարգել անցնիլ սահմանագծերը: Աւելի ուշ գտանք բանալի արտայայտութիւնը մեր անկողմնակալ կեցուածքին՝ որդեգրելով « դրական չէզոքութիւն»ը: Չհաւատացին մեզի, թէ հայերը այս անգամ որոշած էին միակամ ըլլալ (վերջապէ՛ս): Ուզեցին զէնքի ուժով պարտադրել իրենց կամքը : Իսկ մենք վերյիշեցինք մեր հին լոզունքը, «միայն զէնքով կայ հայոց փրկութիւն»

ու պաշտպանեցինք մեր թաղերը, « հայկական թաղերը»:

Մոռցանք «հնչակ-դաշնակ» ը եւ պաշտպանեցինք մենք մեզ, հայութիւնը: Երկիրը տակն ու վրայ էր, սակայն մեզի համար յստակ էր ճամբան. հայկական միասնականութիւն եւ դրական չէզոքութիւն: Քաղաքը, Էշրէֆիէն, Մար Մըխաէլը, Հաճընը, Պուրճ Համուտէն՝ Նոր Մարաշը, Սիսը, Արագածը բոլորը մէկ էին մեզի համար: Խմոր թխեցինք եւ հաց եփեցինք ժողովուրդին համար: Ջուրի, հեռաձայնի, ելեկտրականութեան գիծերը նորոգեցինք: Կրակներուն մէջէն վիրաւորներ փոխադրեցինք հիւանդանոց: Իսկ ծանր ռմբակոծումէն ետք, փլատակները մաքրեցինք եւ նորոգեցինք Պուրճ Համուտը, դուն եւ ես:

Պէտք կա՞յ կրկնելու հինէն եկած յստակ պատգամը. « Երբ հայը միակամ եղած է, յաղթած է»:

Տարիներ ետք վերադարցած ես Պուրճ Համուտ: Հակառակ սուրացող ինքնաշարժներուն եւ մոթորսիքլեթներու վտանգին եւ աղմուկին, հոս ամէն բան հարազատ է քեզի: Աղտոտութեան կողքին կայ ջերմութիւն, աղմուկին կողքին կայ ծիծաղ, գարշահոտութեան կողքին կայ հանդուրժողութիւն: Հոս՝ հայ աշակերտներ, թաղի մը անկիւնը կեցած, կը մշակեն իրենց շաբաթավերջի ծրագիրը: Հայ օրիորդներ եւ տիկիններ կը վիճին հագուստի մը կամ կօշիկի մը մասին: Աշխատաւոր հայ տղաք կէսօրուայ դադարը առած, խմբովին կ՝ուղղուին Մանոյին «պաստրմայ»ի խանութը:

Նահրի կամուրջը անցնելով արդէն Պուրճ Համուտ ես, Արմենիա պողոտային վրայ: Ոսկերչատուներու ցուցափեղկերը կը շլացնեն քեզ: Կը թեքիս դէպի միջազգային համբաւ վայելող Արաքս պողոտան: Աչքերդ կը նկարահանեն վաճառատուներու ծանօթ անուններ՝ «Ֆէլէֆիլ Արաքս», « Սարօ », « Դեղարան Գեղարդ» ... Սակայն հոն, քիչ մը առջեւ խճողում կայ : Հայ ոստիկանապետը՝ Տօնականը, բացատրութիւն կու տայ թէ Ձատկուայ տօնին առթիւ Արաքս պողոտայի վրայ աւանդական հաւկթախաղ տեղի կ'ունենայ:

Մտքով կը վերադարնաս մօտ կէս դար ետեւ, երբ կեանքիդ տարիները կը համրուէին մատներուդ վրայ: Յարութեան տօնին առթիւ մաքուր հագած, մատիդ շուրջը օղակ կազմած երկար թելէ մը կախուած բուրդէ հիւսուած հաւկթամանը, մէջը սոխի կեղեւով ներկուած հաւկիթ մը բռնած ես: Կը շրջէիր թաղէ-թաղ, շահելով շատ մը հաւկիթներ, վերջաւորութեան վրայ տալու «հերոս» հաւկիթդ: Իսկ «գաթա-քահքէ»ի անուշ հոտը, որը կուգար մօտակայ փուռերէն, քեզ դիւթած կ՝առաջնորդէր տուն, մի քանի «քահքէ»ով, աւելի զօրաւոր հաւկիթով պարէնաւորուելու եւ դարձեալ նետուելու փողոց:

Կը բացուին մտքիդ դարակները մէկ առ մէկ եւ կը յիշէս հայերէնի ուսուցիչ՝ Նազարէթ Սէֆէրեանին խօսքերը:

- Տղաք, Ձատկին այսպէս կ՝ըսեն. « Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց»:

- Իսկ դուք կը պատասխանէք. « Օրհնեալ է յարութիւնն ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ»: